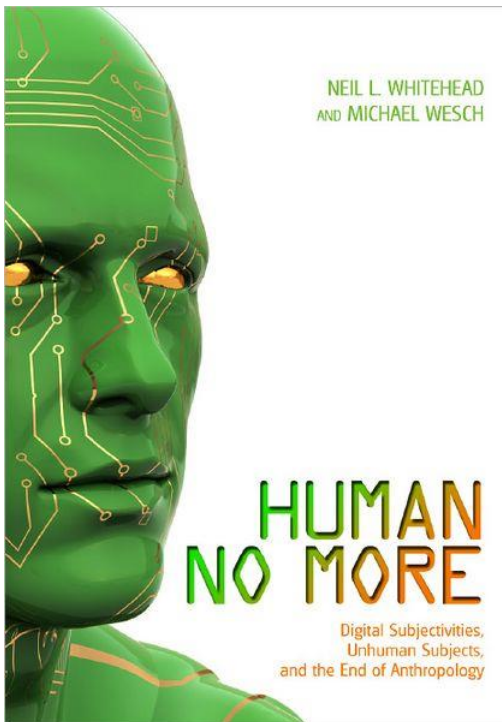

Elämä ja kuolema: verkossa

Anne Holappa

Kaksitoista kirjoittajaa ottaa *Human no more* -teoksessa kantaa siihen, mikä on antropologian nykytilanne aikana, jolloin suuri osa arjesta on tietotekniikan kanssa tekemisissä.

Alaotsikostaan huolimatta keskeisiksi käsitteiksi eivät nouse digitaaliset tai epähuomaanit subjektiviteetit vaan jo 1990-luvulla vauhtia saanut *post human* -käsite. Ja tietysti asiaankuuluvasti esitetään pelko siitä, että kenties antropologia on nyt tullut tiensä päähän.

Antropologia on suoraan käännettynä ”oppi ihmisestä”. Jos poistetaan *anthropos* (ihminen) – mitä jää jäljelle? Kauhukuva ei kuitenkaan ole todellinen vaan tarkoituksellisen provosoiva. Se viittaa siihen, että tieteenalan on uusiuduttava. Vanhat kenttätömenetelmät eivät enää vastaa siihen tarpeeseen, mitä digitaaliset yhteisöt ovat tuoneet antropologiseen tutkimukseen. Metodologian lisäksi koko tieteenala on mietittävä uudelleen: mitä antropologian pitäisi olla ja mihin kysymyksiin sen pitäisi vastata?

Post human -käsitteellä viitataan kirjan artikkeleissa useimmiten jo vuonna 1999 ilmestyneeseen Katherine Haylesin teokseen *How we became posthuman*. Toinen siteerattu 1990-luvun tutkija on Donna Haraway kyborgimanifesteineen. Post human -keskustelua on käyty jo 1990-luvulta lähtien, mutta online-antropologian valtavirtaistuminen on ollut hidasta. Ainoa myöhempi tutkija, johon artikkeleissa viitataan, on kirjan toinen toimittaja Neil Whitehead, joka on kirjoittanut vuonna 2009 artikkelin *Post-human anthropology*. Post human määritellään siten, että ihmisen ruumiillisuuden rajat ylitetään. Toinen määritelmä on se, että rajat hämärtyvät eläin-ihminen -, organismi-kone - ja fyysinen-ei-fyysinen -dikotomien välillä. Post human -antropologia tarkoittaa sitä, että huomio kiinnittyy myös

muuhun kuin pelkästään ihmiseen. Ainakin Jennifer Coolin mukaan tämä käsite kuvaa erityisen hyvin sitä mitä hän tekee, kun hän tutkii tietoliikennevälikkeistä sosiaalisuutta.

Kirjan artikkelit nostavat esiin mielenkiintoisia tutkimuksia: *webheadit* (eräänlaiset somepioneerit) 1990-luvulla, *avatar*-käsitteen, profiilin kollektiivisen rakentumisen sosiaalisessa mediassa ja *Anonymous*-internetaktivistit. Jenny Ryan kirjoittaa artikkelissaan digitaalisista muistomerkeistä; wikistä ja Facebookin muistoryhmistä. Ryanin artikkeli konkretisoituu odottamattomalla tavalla. Toinen kirjan toimittajista, Whithead, on kuollut kesken kirjantekoprosessin, ja se tuo traagisuudessaan oikeastaan osuvimman mausteen teokseen. Tieto hänen kuolemastaan leviää internetissä. ”*Ah Facebook. Neil would have enjoyed this*”, toteaa häntä kaipaamaan jäänyt henkilö Whiteheadin Facebook-seinällä.

Omalta osaltaan Human no more jatkaa kulttuurin tutkimuksen nykytilan määrittelyn problematiikan käsittelyä. Teos ei varsinaisesti esittele ratkaisua esille nostettuun ongelmaan: miten antropologia pitäisi uudistaa. Stephanie W. Alemán siteeraa Christina Hinea vuodelta 2000: Virtuaalisen etnografian paradigman luominen on edelleen prosessissa.

Tärkeimpänä antina pidänkin casetapauksia, joiden kautta voi haarukoida digitaalisen kulttuurin tutkimusta ennen ja nyt ja taustoittaa ilmiöitä. Itselleni oli yllätys, että jatkuvasti Facebookin virrassa kulkevat *Caturday*-kuvat kissoista hassuissa asennoissa murteellisella englanninkielisellä tekstillä on yksi Anonymous-ryhmän tunnetuimmista meemeistä. Toinen tärkeä anti on kenttätyökokemusten jakaminen. Syvään myötätuntoni saa Matthew Bernius, joka vähitellen huomaa, kuinka hänen informanttinsa osoittautuikin *chatbotiksi*, eli robotiksi, joka oli ohjelmoitu toimimaan inhimillisenä. Ne tarinat muistetaan aina paremmin kuin teorit tai visiot ja aina niistä voi kasvava tutkijapolvi ottaa opikseen.